

Dr. sc. Stojana PETROVIĆ,  
vanredni profesor  
Univerzitet u Banjoj Luci, Pravni fakultet  
[stojana.petrovic@pf.unibl.org](mailto:stojana.petrovic@pf.unibl.org)

UDK 347.95(497.6)  
347.92(497.6)  
Rad stigao: 18. svibnja 2026.  
Rad prihvaćen: 27. svibnja 2026.  
Pregledni znanstveni rad

## SUPARNIČARSTVO STRANAKA IZVRŠNOG POSTUPKA PO IZLUČNOJ TUŽBI TREĆEG LICA

**Sažetak:** Pitanje pasivne procesne legitimacije kod izlučne tužbe trećeg lica važno je procesno pitanje u praksi jer od njega zavisi dopuštenost tražene pravne zaštite. Ukoliko treće lice izlučnom tužbom obuhvati obje stranke izvršnog postupka – i tražioca izvršenja i izvršenika, otvara se dilema kakve vrste suparničarstva se time zasnivaju. Domaći entitet-ski zakonodavci u Bosni i Hercegovini ne daju odgovor ni na jednu od ovih dilema.

Cilj rada je utvrditi da li se i u nedostatku izričitog regulisanja uslova pod kojima se stranke izvršnog postupka mogu obuhvatiti izlučnom tužbom, mogu odrediti vrste njihovog suparničarstva po izlučnoj tužbi, te predstaviti aktuelne doktrinarne i judikaturne stavove i argumentaciju i na temelju njih dati odgovor na postavljenu dilemu. U radu se kao potvrđenom ukazuje postavljena hipoteza da je o nekim vrstama suparničarstva moguće zaključivati sistematskim tumačenjem, dok to nije moguće za sve vrste.

**Glavne riječi:** prigovor trećeg lica, izlučna tužba trećeg lica, nužno suparničarstvo, jedinstveno suparničarstvo, materijalno i formalno suparničarstvo.

### 1. Uvod

Kada treće lice izjavi izlučni prigovor u izvršnom postupku, izvršni sud će o njemu odlučiti ukoliko okolnosti slučaja to dopuštaju, a naročito ako podnosilac prigovora opravdanost svog prigovora dokazuje nekim od kvalifikovanih dokaznih sredstava – pravnosnažna presuda, javna isprava ili po zakonu ovjerena privatna isprava.<sup>1</sup> Ukoliko se treće lice ne poziva u svom prigovoru na ove isprave, tada će izvršni sud uputiti treće lice svojim zaključkom na parnični postupak,<sup>2</sup> odnosno na podizanje izlučne tužbe.<sup>3</sup>

Zakonodavci u entitetima Bosne i Hercegovine izričito ne regulišu ko je pasivno procesno legitimisan ni po prigovoru trećeg lica, niti po izlučnoj tužbi.

<sup>1</sup> Čl. 52 st. 2. Zakona o izvršnom postupku, *Službeni glasnik Republike Srpske*, br. 59/03, zaključno sa poslednjom izmjenom ovog Zakona, pod br. 66/18, dalje u tekstu: ZIP RS. Zakonodavna rješenja u oba bosanskohercegovačka entiteta prilično su ujednačena po ovom pitanju. Stoga će se odredbe Zakona o izvršnom postupku, *Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine*, br. 32/03, zaključno sa poslednjom izmjenom ovog Zakona, pod br. 19/25, dalje u tekstu: ZIP FBiH, uzeti u obzir samo kada se ukazuje na razlike u zakonodavnim rješenjima.

<sup>2</sup> Čl. 52 st. 1. ZIP RS.

<sup>3</sup> Radi se o terminu koji, iako se ne koristi od strane zakonodavaca, u procesnoj teoriji se ustaljeno koristi za tužbu koju treće lice podiže, bilo po uputi izvršnog suda, bilo bez nje, kako bi izdejstvovao da sud proglasi nedopuštenim izvršenje na predmetu koji njemu pripada. (upor. Borivoje Poznić, Vesna Rakić Vodinelić, *Građansko procesno pravo*, (Beograd: Savremena administracija, 2010), 504, Siniša Triva, Velimir Belajec, Mihajlo Dika, *Sudsko izvršno pravo*, (Zagreb: Informator, 1980), 293).

O tome koga su domaći zakonodavci imali u vidu kao pasivno procesno legitimisanog po izlučnoj tužbi kojoj prethodi prigovor trećeg lica dalo bi se zaključiti sistematskim tumačenjem odredbe koja sudu nalaže da izjavljeni prigovor dostavi objema strankama izvršnog postupka – tražiocu izvršenja i izvršeniku na odgovor.<sup>4</sup> Opravdano bi onda bilo pretpostaviti da su zakonodavci u entitetima Bosne i Hercegovine i tražioca izvršenja i izvršenika imali u vidu kao pasivno legitimisane. Ipak, nedostatak izričite odredbe otežava pouzdano zaključivanje o vrsti njihovog suparničarstva.

Pitanje vrsta suparničarstva koja se zasnivaju istovremenim obuhvatanjem i tražioca izvršenja i izvršenika izlučnom tužbom, nije doduše izričito regulisano ni u državama našeg okruženja, a čija zakonodavstva precizno regulišu ko i pod kojim uslovima može biti tuženi izlučnom tužbom. Tako, u pravu Republike Srbije, budući da je tražilac izvršenja uvijek zakonom predviđen kao tuženi izlučnom tužbom, te i izvršenik samo pod uslovom da on izričito ospori navode prethodno izjavljenog prigovora<sup>5</sup>, prilično je jasno da se radi o nužnom suparničarstvu stranaka izvršnog postupka, ukoliko izvršenik ospori prigovor trećeg lica. Ipak, nije najjasnije, da li je ovdje riječ i o jedinstvenom, ili o običnom suparničarstvu, budući da o tome i u srpskoj procesnoj doktrini ne postoji jedinstveno shvatanje. U pravu Republike Hrvatske namjera zakonodavca da trećem licu obezbijedi da svojom izlučnom tužbom može uvijek obuhvatiti obje stranke izvršnog postupka i izričito je uobličena odredbom člana 60 st. 1. Ovršnog zakona.<sup>6</sup> Stoga se i od relevantne hrvatske procesne doktrine uzima da je zakonodavac time propisao nužno suparničarstvo stranaka izvršnog postupka.<sup>7</sup>

Značaj pitanja koje se ovim radom otvara nije samo teorijskopравни. U dostupnoj domaćoj entitetskoj sudskoj praksi primjetno je da i sudovi, usljed odsustva izričite odredbe, imaju poteškoću da ujednačeno odrede koja vrsta suparničarstva se zasniva podizanjem izlučne tužbe, kada treće lice njome obuhvati obje stranke izvršnog postupka – i tužioca i tuženog.

U radu se polazi od toga da nisu sve vrste suparničarstva koja se zasnivaju između stranaka izvršnog postupka po izlučnoj tužbi jednako nemoguće za identifikovati i u domaćem zakonodavanom modelu kojeg odlikuje potpuno neregulisanje ovog pitanja. Neke od vrsta suparničarstva se mogu odrediti sistematskim tumačenjem ostalih procesnih instituta i postojećih zakonskih odredaba o prigovoru trećeg lica i izlučnoj tužbi. Neke, pak, vrste suparničarstva, kako bi se precizno identifikovale, zahtijevaju ipak odgovarajuće zakonodavne intervencije u pravcu regulisanja, prije svega pitanja pasivne procesne legitimacije po izlučnoj tužbi.

Rad stoga predstavlja opredjeljenje autora davanju doprinosa domaćoj procesnoj doktrini povodom ovog, u domaćem pravu neregulisanog, a važnog procesnog pitanja.

<sup>4</sup> Čl. 51 st. 3. ZIP RS.

<sup>5</sup> Čl. 111 st. 1. i st. 3. Zakona o izvršenju i obezbeđenju, *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 106/15, zaključno sa poslednjom usvojenom izmjenom ovog Zakona, pod br. 91/25, dalje u tekstu: ZIO Sr.

<sup>6</sup> *Narodne novine*, br. 112/12, zaključno sa poslednjom izmjenom ovog Zakona pod br. 06/24, dalje u tekstu: OZ Hr.

<sup>7</sup> Mihajlo Dika, *Građansko parnično pravo, Stranke, njihovi zastupnici i treći u parničnom postupku* (Zagreb: Narodne novine, 2008), 150.

## 2. Uopšte o tome koga bi treće lice izlučnom tužbom moglo označiti kao tuženog u domaćem pravu

Na pitanje koga treće lice izlučnom tužbom može označiti kao tuženog naizgled djeluje jednostavno za odgovoriti. Naime, treći bi svojom izlučnom tužbom mogao obuhvatiti, bilo obje stranke izvršnog postupka, bilo samo jednu od njih. Ipak, preciziranje koga imenovati tuženim, te pod kojim uslovima bi se mogle i trebale obuhvatiti obje stranke izvršnog postupka otežano je zbog odsustva izričite zakonske odredbe. Prije nego što ponudimo odgovor na postavljenu dilemu, analiziraćemo moguće uslove koji određuju kada se obje stranke izvršnog postupka mogu pojaviti kao tuženi izlučnom tužbom, a potom i kakve vrste suparničarstva se tada zasnivaju među njima.

### 2.1. Kratka analiza stanja i stavova domaće sudske prakse

Zakonodavci u entitetima Bosne i Hercegovine ne daju izričit odgovor na pitanje ko može biti tužen izlučnom tužbom trećeg lica i pod kojim uslovima.

Izlučnoj tužbi trećeg lica prethodi izjavljivanje prigovora.<sup>8</sup> Ukoliko izvršni sud, dakle, ne nađe da okolnosti slučaja dopuštaju da o prigovoru trećeg lica odluči u izvršnom postupku, on će treće lice uputiti da svoja prava ostvaruje u parnici.<sup>9</sup> Zakon dakle ne predviđa da izvršni sud svojim zaključkom upućuje treće lice o tome prema kome će ono usmjeriti svoju izlučnu tužbu. Izvršni sud bi treće lice ovom prilikom trebalo uputiti samo na odgovarajući put pravne zaštite svog prava na predmetu obuhvaćenom izvršenjem.

U domaćoj praksi sudova uočena je, međutim, sklonost izvršnih sudova da svojim zaključkom treća lica upućuju, ne samo na pravni put zaštite, odnosno na izlučnu tužbu, već i na to koga tužbom imenovati kao tuženog.

Izvršni sudovi se u dostupnim primjerima sudske prakse nisu pozivali na zakonsku odredbu iz koje bi proizlazilo njihovo ovlaštenje da upute treće lice da prema nekoj od stranaka izvršnog postupka usmjeri svoju tužbu. Osim toga, primjetno je i to da razni sudovi, u nedostatku izričite zakonske odredbe, nisu jednoobrazno upućivali treće lice. Neki od njih upućivali su treće lice da kao tuženog označi samo tražioca izvršenja<sup>10</sup>, dok su drugi upućivali treće lice na obje stranke izvršnog postupka, kao na tužene, bez dodatnog obrazlaganja.<sup>11</sup> Stoga ostaje nejasno kojim uslovima su se sudovi rukovodili kada su treće lice upućivali da tužbu usmjeri samo prema tražiocu izvršenja, a koji kriteriji su preovladali da sudovi treće lice upute da on svoju izlučnu tužbu usmjeri prema obje stranke izvršnog postupka.

Kako institut pasivne procesne legitimacije po izlučnoj tužbi trećeg lica u domaćem pravu uopšte nema svoje normativno određenje, tako ni pitanje da li uputa suda o tome koga treće lice treba obuhvatiti tužbom kao tuženog obavezuje treće lice, nije izri-

<sup>8</sup> Čl. 52 st. 1. ZIP RS.

<sup>9</sup> Čl. 52 ZIP RS.

<sup>10</sup> V. Zaključke Osnovnog suda u Banjoj Luci, u predmetima br. 77 0 I 004746 11 I2, 770 I 008536 05 I, 71 0 I 201256 14 I.

<sup>11</sup> V. Zaključke Osnovnog suda u Bijeljini, u predmetima br. 80 0 I 020384 10 I, 80 0 I 023784 08 I. (navodi u fn. 8. i 9. ovog rada dati su prema Stojana Petrović, *Pasivna procesna legitimacija po tužbi trećeg lica za proglašenje izvršenja nedopuštenim*, (Banja Luka: Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, 2025), 74-75).

čito regulisano. Iz izdvojenih odluka sudova proizlazi da treća lica nisu postupala po uputi izvršnog suda o tome koga tužiti izlučnom tužbom, te da su i ona treća lica koja su pojedinim zaključcima suda poučeni da tužbom obuhvate samo tražioca izvršenja, zapravo tužili obje stranke izvršnog postupka. Takođe, iz obrazloženja izdvojenih odluka sudske prakse proizlazi kako se izvršni sudovi u praksi nisu bavili razmatranjem da li su tražilac izvršenja, odnosno izvršenik osporili prigovor u izvršnom postupku, prilikom procjene na koga će uputiti treće lica, kao prema tuženom.

## 2.2. Shvatanja domaće procesne doktrine

Pitanje ko može biti tužen izlučnom tužbom trećeg lica i koje vrste suparničarstva se zasnivaju ako treći tuži obje stranke izvršnog postupka promaklo je neopaženo većini autora domaće procesne doktrine.

U domaćoj doktrini postoje očitovanja autora o tome koga bi treće lica trebalo označiti tuženim u izlučnoj tužbi. Naime, iako se polazi od poteškoće da se na osnovu postojećeg domaćeg zakonodavnog modela zauzme stav koga i pod kojim uslovima treće lica treba obuhvatiti izlučnom tužbom kao tuženog, odnosno kao tužene, zagovara se da se u nedostatku izričitog očitovanja zakonodavaca po ovom pitanju pođe od shvatanja značaja držanja stranaka izvršnog postupka povodom navoda iz prigovora koji je treće lica prethodno izjavilo izvršnom sudu.<sup>12</sup> U tom smislu se, od dijela procesne doktrine zagovarana teorija spora<sup>13</sup>, od drugog dijela domaće doktrine smatra pretjerano zahtjevnom, pa i nepotrebnom, naročito kada se određuje pasivna procesna legitimacija tražioca izvršenja. Naime, stav da bi tražilac izvršenja trebao steći pasivnu procesnu legitimaciju povodom tužbe trećeg lica uvijek kada treće lica stekne aktivnu procesnu legitimaciju za njeno podizanje,<sup>14</sup> osporavao on prethodno tome navode prigovora ili ne<sup>15</sup>, čini se logičnijim i za treće lica pogodnijim. Ovo, jer je upravo temeljem zahtjeva tražioca izvršenja došlo do određivanja izvršenja bilo na stvari, bilo na pravu trećeg lica, umjesto na stvari izvršenika, čime je trećem licu uzrokovana, u najmanju ruku, neprijatnost.

Situacija je međutim drugačija kod određivanja pasivne procesne legitimacije izvršenika. U nedostatku izričite odredbe zakona o ovom pitanju, autori koji su se bavili ovom problematikom, zagovaraju da se pasivna procesna legitimacija izvršenika uslovi njegovim osporavanjem zahtjeva postavljenog prigovorom u izvršnom postupku.<sup>16</sup> Teorija spora, u ovoj situaciji smatra se, dakle sasvim primjenljivom.<sup>17</sup> Takođe se smatra da izvršenik ne bi mogao biti označen kao jedini tuženi izlučnom tužbom.<sup>18</sup>

<sup>12</sup> Petrović, *Pasivna procesna legitimacija po tužbi trećeg lica za proglašenje izvršenja nedopuštenim*, 74-75.

<sup>13</sup> Teorija spora podrazumijeva da se tražilac izvršenja, odnosno izvršenik mogu imenovati kao tuženi izlučnom tužbom samo ukoliko izričito, u svom odgovoru na prethodno izjavljeni prigovor izričito ospore navode prigovora. (detaljnije o ovome upored. Ranka Račić, *Izvršno procesno pravo*, (Banja Luka: Pravni fakultet Univeziteta u Banjoj Luci, 2021), 132).

<sup>14</sup> A to je upravo onda kada on ne uspije u izvršnom postupku izdejsstvovati da izvršni sud usvoji njegov prijedlog i da nedopuštenim proglasi izvršenje na nekom njegovom pravu ili stvari.

<sup>15</sup> Petrović, *Pasivna procesna legitimacija po tužbi trećeg lica za proglašenje izvršenja nedopuštenim*, 91.

<sup>16</sup> Petrović, *Pasivna procesna legitimacija po tužbi trećeg lica za proglašenje izvršenja nedopuštenim*, 94-95.

<sup>17</sup> Račić, *Izvršno procesno pravo*, 132.

<sup>18</sup> Petrović, *Pasivna procesna legitimacija po tužbi trećeg lica za proglašenje izvršenja nedopuštenim*, 95.

Na ovakav način određivanje pasivne procesne legitimacije izvršenika daje smisao i odredbi zakona prema kojoj se prethodno izjavljeni prigovor trećeg lica dostavlja, između ostalog, i izvršeniku, na odgovor<sup>19</sup>. Ujedno se time i sudu postavlja dužnost da razmotri držanje izvršenika na navode prigovora prije nego što treće lice uputi na podizanje izlučne tužbe.

### 3. Suparničarstvo tuženih po izlučnoj tužbi

Domaći zakonodavci ne regulišu pitanje suparničarstva tuženih po izlučnoj tužbi trećeg lica. Sudovima domaći zakonodavci nisu dali ovlašćenje na upućivanje trećeg lica o tome koga kao tuženog on treba obuhvatiti izlučnom tužbom, iako oni, a kako to proizlazi iz analize dostupne sudske prakse, redovno poučavaju treće lice o tome. U odsustvu izričite zakonske odredbe o ovom pitanju, takva pouka suda ne obavezuje treće lice.

Isključivo je, dakle, trećem licu prepušten izbor koga će ono obuhvatiti svojom izlučnom tužbom kao tuženog – tražioca izvršenja, izvršenika, ili će ih istovremeno obojicu imenovati tuženima, kao suparničarima. Treće lice nema dužnost da imenuje obje stranke izvršnog postupka kao tužene.

Pitanje vrsta suparničarstva koje se tada zasnivaju između tuženih otvara se samo ukoliko se treće lice opredijeli za opciju da tuži obje stranke izvršnog postupka.

Značaj identifikovanja vrste suparničarstva koje se zasniva izlučnom tužbom nije samo teorijskopравни, već i praktični. Radi se o institutu koji, u zavisnosti od vrste suparničarstva, utiče, ne samo na osnovanost, već i na dopuštenost pružanja pravne zaštite koja se traži izlučnom tužbom.

Kada i tražilac izvršenja i izvršenik steknu pasivnu procesnu legitimaciju po izlučnoj tužbi trećeg lica, domaći zakonodavci ne nude izričit i jasan odgovor na pitanje o vrsti tako zasnovanog suparničarstva. O tome se djelimično može zaključivati sistematskim tumačenjem, iako smatramo da bi po ovom pitanju bila potrebna izričita zakonodavna intervencija.

Naime, ukoliko treće lice svojom izlučnom tužbom obuhvati tražioca izvršenja, bez obzira na to osporava li on prethodno iznijete navode prigovora ili ne, te zajedno sa njim i izvršenika koji je i izričito osporio navode istog prigovora, time se, prema skoro shvatanju pretežne procesne doktrine, ne zasniva njihovo pasivno materijalno, već isključivo formalno suparničarstvo.<sup>20</sup> Smatra se da se formalno suparničarstvo zasniva na istovrsnom činjeničnom stanju<sup>21</sup>, koje prethodi izlučnoj tužbi. Tražilac izvršenja i izvršenik iz prethodno vođenog izvršnog postupka ne nalaze se u klasičnom materijalnom pravnom, već u procesnom odnosu, kao stranke tog postupka.

<sup>19</sup> Čl. 51 st. 3. ZIP RS.

<sup>20</sup> Upor. Gordana Stanković, Dušica Palačković, Aleksandra Trešnjev, *Komentar Zakona o izvršenju i obezbeđenju sa odabranom sudsom praksom i primerima podnesaka i odluka*, (Beograd: Službeni glasnik, 2018), 457. Tako i Nikola Bodiroga, „Prigovor trećeg lica u izvršnom postupku“, *Analiza Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu*, 54 (1), 2006: 129, te Marija Salma, „Prigovor trećeg lica i tužba protiv izvršenja (izlučni zahtevi)“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, 48 (2), 2014: 206.

<sup>21</sup> Marija Salma, „Prigovor trećeg lica i tužba protiv izvršenja (izlučni zahtevi)“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, 48 (2), 2014: 206.

Suprotno ovome shvatanju, u njemačkoj se procesnoj doktrini na izvršni postupak koji prethodi izlučnoj tužbi gleda kao na materijalnopравни odnos *sui generis*.<sup>22</sup> Iz ovoga shvatanja proizlazi i da tražioca izvršenja i izvršenika u suparničarsku vezu okuplja ne istovrsno, već isto činjenično stanje, što suparničarstvo među njima čini materijalnopравnim.

Ima shvatanja da su tražilac izvršenja i izvršenik formalni suparničari, na osnovu izričitog zakonskog regulisanja.<sup>23</sup> Ovo se, međutim, shvatanje ne bi moglo primijeniti na domaće pravo, jer pitanje pasivne procesne legitimacije po izlučnoj tužbi nije ni regulisano.

Povodom određenja da li je suparničarstvo stranaka izvršnog postupka u izlučnoj tužbi jedinstveno ili je obično, domaća sudska praksa nema jedinstven stav. Pojedini se sudovi u svojim odlukama, bilo izričito, bilo posredno izjašnjavaju da ne postoji jedinstveno suparničarstvo. Neki, pak, sudovi smatraju da jedinstveno suparničarstvo stranaka izvršnog postupka postoji jer se rješenje o izvršenju, kojim je obuhvaćen predmet za koji treće lice tvrdi da mu pripada, odnosi podjednako na obje stranke izvršnog postupka, te se spor povodom izlučne tužbe može riješiti samo na jednak način, prema obje stranke.<sup>24</sup>

Smatramo da bi određenje suparničarstva kao jedinstveno ili obično trebalo dovesti u vezu sa vrstom tužbenog zahtjeva koji se izlučnom tužbom postavlja. Naime, ukoliko treće lice postavi deklarativni zahtjev prema obje stranke izvršnog postupka, kao prema tuženima, tada njih treba posmatrati kao jedinstvene suparničare. Ukoliko, međutim, izvršenika ima predmet u svojoj detenciji, u procesnoj teoriji smatra se da bi treće lice prema izvršeniku moglo postaviti i kondemnatorni zahtjev izlučnom tužbom. U takvoj situaciji tražioca izvršenja i izvršenika ne bi trebalo smatrati jedinstvenim suparničarima, budući da se prema svakom od tuženih spor može riješiti donošenjem drugačije odluke.

Argumentacija zagovornika stava da su stranke izvršnog postupka jedinstveni suparničari u domaćoj sudskoj praksi koristi se kao argument tvrdnji da se suparničarstvo tražioca izvršenja i izvršenika iz izvršnog postupka koji je prethodio izlučnoj tužbi, odredi i kao nužno suparničarstvo. U prilog ovom shvatanju je tvrdnja da se tražilac izvršenja i izvršenik trebaju posmatrati kao učesnici nedjeljivog pravnog odnosa, te da se u suprotnom gubi svrha prigovora trećeg lica.<sup>25</sup> Ukoliko se obje stranke izvršnog postupka ne bi posmatrale kao nužni suparničari, te ukoliko bi se izvršenje proglasilo nedopuštenim samo prema jednoj od njih – primjera radi, samo prema tražiocu izvršenja, tada se dejstvo obustave izvršnog postupka kojim je obuhvaćen predmet trećeg lica, ne bi moglo odnositi i na izvršenika, koji izlučnom tužbom nije ni bio obuhvaćen (a trebao je biti).

U procesnoj doktrini se kritikuje argumentacija sudske prakse o nedjeljivim pravima koja stranke izvršnog postupka navodno vrše, a koje ih određuje kao nužne suparničare. U prilog ovom shvatanju navodi se da se tražilac izvršenja i izvršenik nalaze u

<sup>22</sup> Jürgen Stamm, *Die Prinzipien und Grundstrukturen des Zwangsvollstreckungsrecht*, (Tübingen: Mohr Siebeck, 2007), 594.

<sup>23</sup> Borivoje Poznić, *Građansko procesno pravo*, (Beograd: Savremena administracija, 1987), 448.

<sup>24</sup> V. presudu Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u predmetu br. 56 0 P 060789 23 Rev, od 23.3.2023, nav. prema Petrović, *Pasivna procesna legitimacija po tužbi trećeg lica za proglašenje izvršenja nedopuštenim*, 78.

<sup>25</sup> *Ibid.*

sasvim suprotstavljenim procesnim ulogama u procesnom odnosu, te da se oni stoga ne bi mogli posmatrati kao nosioci nedjeljivih prava, odnosno nedjeljivih obaveza.<sup>26</sup>

## 4. Zaključak

Iz sprovedenog istraživanja domaćeg zakonodavnog modela, aktuelne dostupne sudske prakse i procesne doktrine koja se bavila ovim pitanjem, proizlazi da je u odsustvu izričite zakonske odredbe o uslovima pod kojima se tražilac izvršenja i izvršenik mogu obuhvatiti izlučnom tužbom, teško odrediti i vrste suparničarstva koja se zasnivaju njihovim istovremenim imenovanjem tuženima.

I procesna doktrina i sudska praksa imaju svoje stavove, doduše neujednačene, o pitanju vrsta suparničarstva na pasivnoj strani, povodom izlučne tužbe. U radu je ukazano na slabosti pojedine izložene argumentacije.

Dok bi se u nedostatku izričite zakonske odredbe o ovom pitanju, odgovor na dilemu pojedinih vrsta suparničarstva morao povlačiti sistematskim tumačenjem i pomoću drugih procesnih instituta, kao što je to dilema postojanja jedinstvenog ili običnog suparničarstva, kod nekih vrsta suparničarstva, kao što je nužno, to ipak nije moguće.

Naime, ukoliko bi treće lice izlučnom tužbom postavilo deklarativni zahtjev, kojim traži isto ono što je traženo i izlučnim prigovorom – da se utvrdi da je izvršenje na njegovom predmetu nedopušteno, te ukoliko bi on obuhvatio i tražioca izvršenja i izvršenika, tada bi njihovo suparničarstvo bilo jedinstveno. Takav zahtjev, postavljen prema objema strankama izvršnog postupka, mogao bi se riješiti samo na jednak način prema svima. Ukoliko bi, pak, treće lice postavilo kondemnatorni zahtjev prema izvršeniku koji drži stvar sa zahtjevom da sud naloži vraćanje stvari, tada bi se moralo smatrati da je istovremeno prema tražiocu izvršenja postavljen deklarativni zahtjev. Oni tada oni ne bi bili jedinstveni suparničari, budući da se kondemnatorni zahtjev može postaviti samo prema onom licu koje stvar i drži.

Povodom utvrđivanja radi li se o nužnom suparničarstvu ili ne, na osnovu domaćeg zakonskog modela odgovor na ovo pitanje je trenutno nemoguće dati. Tražilac izvršenja i izvršenik, u odsustvu izričite zakonske odredbe, a polazeći od suštine instituta nužnog suparničarstva<sup>27</sup> ne bi se mogli okarakterisati nužnim suparničarima. Ukoliko bi domaći zakonodavci, nekim budućim zakonodavnim intervencijama, usvojili takvo zakonsko rješenje prema kojem bi izričito normirali tražioca izvršenja kao tuženog izlučnom tužbom, budući da je on svojim prijedlogom zahtijevao i uzrokovao određivanje izvršenja na predmetu trećeg lica, te i izvršenika pod uslovom da on izričito ospori navode prethodno izjavljenog prigovora, to bi uveliko olakšalo identifikovanje postoji li nužno suparničarstvo među njima ili ne. Time bi i sudovi imali orijentaciju da li je izlučnom tužbom trećeg lica pravilno postavljena pasivna procesna legitimacija, kao uslov dopuštenosti pružanja tražene pravne zaštite trećem licu.

<sup>26</sup> Petrović, *Pasivna procesna legitimacija po tužbi trećeg lica za proglašenje izvršenja nedopuštenim*, 79.

<sup>27</sup> „Nužno suparničarstvo postoji kada je priroda građanskopravnog odnosa u kojem učestvuju lica takva da u parnici moraju učestvovati svi subjekti tog odnosa jer je on za njih zajednički...jer su oni nosioci nedjeljivih prava ili obaveza.“ (*detaljnije upor.* Gordana Stanković, Ranka Račić, *Parnično procesno pravo*, (Banja Luka: Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, 2017), 150).

## LITERATURA

1. Mihajlo Dika, *Građansko parnično pravo, Stranke, njihovi zastupnici i treći u parničnom postupku* (Zagreb: Narodne novine, 2008)
2. Ranka Račić, *Izvršno procesno pravo*, (Banja Luka: Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, 2021)
3. Gordana Stanković, Dušica Palačković, Aleksandra Trešnjević, *Komentar Zakona o izvršenju i obezbeđenju sa odabranom sudskom praksom i primerima podnesaka i odluka*, (Beograd: Službeni glasnik, 2018)
4. Nikola Bodić, „Prigovor trećeg lica u izvršnom postupku“, *Analiza Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu*, 54 (1), 2006
5. Marija Salma, „Prigovor trećeg lica i tužba protiv izvršenja (izlučni zahtevi)“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, 48 (2), 2014
6. Stojana Petrović, *Pasivna procesna legitimacija po tužbi trećeg lica za proglašenje izvršenja nedopuštenim*, (Banja Luka: Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, 2025)
7. Jürgen Stamm, *Die Prinzipien und Grundstrukturen des Zwangsvollstreckungsrecht*, (Tübingen: Mohr Siebeck, 2007)
8. Borivoje Poznić, *Građansko procesno pravo*, (Beograd: Savremena administracija, 1987)
9. Borivoje Poznić, Vesna Rakić Vodinelić, *Građansko procesno pravo*, (Beograd: Savremena administracija, 2010)
10. Siniša Triva, Velimir Belajec, Mihajlo Dika, *Sudsko izvršno pravo*, (Zagreb: Informator, 1980)
11. Gordana Stanković, Ranka Račić, *Parnično procesno pravo*, (Banja Luka: Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, 2017)
12. Zakon o izvršnom postupku, *Službeni glasnik Republike Srpske*, br. 59/03, zaključno sa poslednjom izmjenom ovog Zakona, pod br. 66/18
13. Zakon o izvršnom postupku, *Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine*, br. 32/03, zaključno sa poslednjom izmjenom ovog Zakona, pod br. 19/25
14. Zakon o izvršenju i obezbeđenju, *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 106/15, zaključno sa poslednjom usvojenom izmjenom ovog Zakona, pod br. 91/25
15. Ovršni zakon, *Narodne novine*, br. 112/12, zaključno sa poslednjom izmjenom ovog Zakona pod br. 06/24
16. Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u predmetu br. 56 0 P 060789 23 Rev, od 23.3.2023.
17. Zaključci Osnovnog suda u Banjoj Luci, u predmetima br. 77 0 I 004746 11 I2, 770 I 008536 05 I, 71 0 I 201256 14 I
18. Zaključci Osnovnog suda u Bijeljini, u predmetima br. 80 0 I 020384 10 I, 80 0 I 023784 08 I

Stojana PETROVIĆ, PhD, Associate professor  
University of Banja Luka, Faculty of Law  
[stojana.petrovic@pf.unibl.org](mailto:stojana.petrovic@pf.unibl.org)

## LITIGATION CONSORT OF THE PARTIES OF AN EXECUTIVE PROCEEDING IN THE THIRD PARTY EXCLUSIVE CLAIM

**Summary:** *The issue of passive procedural legitimacy in a third party exclusive claim is an important procedural issue in practice. The admissibility of the requested legal protection depends on it. If a third party includes both parties of the enforcement procedure in his claim, the dilemma arises as to what types of litigation consorts are established. Domestic entity legislators in Bosnia and Herzegovina do not provide an answer to any of these dilemmas.*

*The aim of the paper is to determine whether, is it possible to identify the types of the litigation consort of the defendants, even in the absence of explicit regulation of the conditions under which the parties of the enforcement procedure can be included in the third party exclusive claim. The paper also aims to present present current doctrinal and jurisprudential positions and arguments and, based on them, to provide an answer to the dilemma posed. The paper confirms the hypothesis that some types of litigation consort can be concluded through systematic interpretation, while this is not possible for all types.*

**Keywords:** *third party objection, third party exclusive claim, necessary litigation consort, unique litigation consort, material and formal litigation consort.*